

РІВНЯНИ ЗОВСІМ НЕ ЗМІНИЛИСЯ

(ШТРИХИ ІЗ ДОВОЄННОГО ЖИТТЯ)

Гортаю тижневик "Огляд Волинський" за 1927-1929 роки. Саме в ньому традиційно найдостовірніша й найзахоплюючіша інформація про старе Рівне. Із крупинок – а інколи й перлинок, що донесли до нас поживтілі газетні шпальти, складається строка-та мозаїка багатогранного життя нашого міста в міжвоєнні часи.

"Рівне. На запрошення Стрілецького союзу в Рівному на організоване зібрання прибули 18 лютого 1927 року керівники державних властей і місцевого самоврядування, а також представники від громадських організацій, незважаючи на релігійне визнання та національність. Зібрані на пропозицію пана старости Моциньського визнали себе за комітет, приурочений до заходів, пов'язаних із іменинами маршала Юзефа Пілсудського, і вибрали виконавчий комітет, до складу якого ввійшли: Президент Рівного пан доктор Кароль Баліньський, заступник старости пан Лісецький, капітан Схваб, офіцер Сорок п'ятого полку стрільців кінних, як делегат командира 13-ї дивізії піхоти генерала Кнолля-Ковнацького, пан Грінфельд – ту-

го полку кінних стрільців... вінком легіонових пісень і найкращої та наймелодійнішої з них "Перша бригада"...

Урочистості, пов'язані з Юзефом Пілсудським, відбувалися й у будівлі, де донедавна розміщувався гарнізонний будинок офіцерів. Ось свідчення: "...Дня 19 березня 1927 року відбулися у всіх святинях Рівного служби Божі, присвячені маршалу Юзефу Пілсудському. Увечері в залі "Будинку Солдата" відбулася урочиста академія для солдат гарнізону та громадськості..."

Рівне святкувало також інші видатні події. Ось, приміром, "Вогнище", яке було започатковане 1929 року: "Вогнище" сержантських родин та сімей Сорок четвертого полку кінних стрільців у Рівному. Дня 13 січня 1929 року

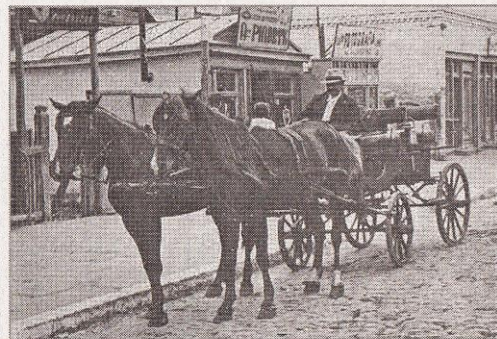
це" перерізанням стрічки народних кольорів командир гарнізону пан генерал Кнолля-Ковнацький.

Культурне життя Сорок четвертого полку кінних стрільців наче ожило, проводиться буде нині у власному, з комфортом і смаком художньо-артистичним побудованому приміщенні. Після відкриття гостинні господарі з головою Корпусу сержантів полку паном сержантом Хмелевським на чолі пригостили гостей скромним сніданком.

Торжество закінчилося зняттям загального фото. Ввечері в залах "Вогника" відбувся прекрасний представницький бал, наданий для сержантських родин та сімей цілого гарнізону. Чудово відпочивалося і з великим натхненням танцювалося до самого світанку. Слід додати, що в приміщенні будуть проводитися також заняття загального Університету імені Кнолля-Ковнацького".

Не залишалася поза увагою громади та владних кіл музична школа. Ось, читаймо: "Зі Школи музичної. Довідуємося, що Школа музична в Рівному в найближчих днях отримає від однієї із закордонних фірм концертне фортепіано в цілях пропагандистських і рекламних".

Громадські організації працювали активно, доволі не заформалізовано: "Бал масковий "Сокола". Дня 1 лютого 1929 року в залі російської гімназії (споруда стояла в районі офісу "Райфайзен Банку "Аваль" і, на жаль, не збереглася - автор) відбудеться великий бал масковий Гімнас-

врожі: "Рівне. Результатом цьогорічних морозів значна кількість картоплі була пошкоджена, а що за цим іде – це відчутне зменшення цього основного земного плода. Щоб запобігти можливому пізнішому браку посадкової картоплі, повітовий відділ має намір значно стримати вивезення картоплі з Рівненського повіту..."

І, звісно ж, захоплювали й хвилювали серця надзвичайні події: "В неділю вночі 22 лютого 1929 року в Рівному на вулиці Шкільний Провулок (який добре пам'ятаю - автор) в домі пана А. Маргуеліса в складі шкір вибухнула грізна пожежа. Не дивлячись

чок навколо Народного дому? Помилляється!

"Рівне. Весною 1929 року започаткований був Комітет будови Дому Народного на цегельні біля Рівного. На чолі Комітету стали староста пан Богуславський і ксьондз декан Людвік Сиревіч. Як дається відчутти, бракує цього разу інституції, нехай свідчить факт, що робітники цегельні самовільно задекларували певну кількість виробленої ними ж цегли.

На таких вже міцних фундаментах Народний Дім напевно стане тим, чим повинен бути..."

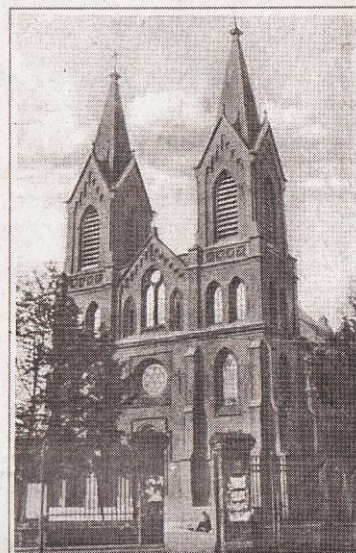
Люди народжувалися, жили й помирали. Особливо почесно проводжали в останню дорогу заслужених людей - ветеранів:

"Панахида у Рівному. Дня 25 березня 1925 року в католицькому костелі паррафіяльному відправлена була панахида за душу померлого, вічна йому пам'ять, маршала Франції,

Польщі та Англії, героя Великої Війни (1914 - 1918 років) Ферди-

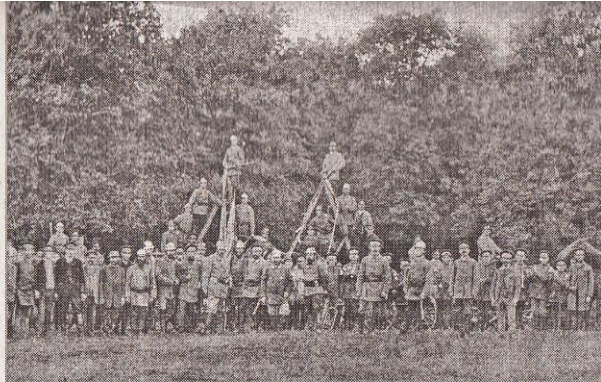
тешній рабин, пан Пекарський – Рівненський директор гімназії української, пані Вітковська і пан Якуб Хоффман – місцева при- ривненський вчитель і вчений - кордонна

Рівненський костел

директор гімназії української, пан Вітковська і пан Якуб Хоффман (рівненський вчитель і вчений - автор). Перебіг урочистостей такий: дня 18 березня 1927 року рушив святковий похід вулицями міста в супроводі військового духового оркестру Сорок п'ятого полку стрільців кінних і підрозділ Стрільця, відділ Державної поліції з оркестром. О годині 21:30 в залі кінотеатру "Новосць" (нині - приміщення "Інваспорту" - автор) розпочав урочистість, присвячену Юзефові Пільсудському, пан доктор Кароль Балінський і таким способом виголосив промову. Після відігравання Гімну народного (Мазурек Домбровського - автор) виступив пан Свідбінський, інспектор шкіл, який піддав особливому аналізу діяльність Юзефа Пільсудського перед війною 1914 року. Потім духовий оркестр Сорок четвертого полку кінних стрільців під диригуванням пана капітана Скупенського відіграв "Полонез" Вагнера, а хор Загаль-

гарнізон і місцева прикордонна група мадзьської збагатилися ще одним культурним осередком. Стало це можливим дякуючи підтримці шанованого скрізь місцевим людом пана генерала Кнолля-Ковнацького, а також за ініціативою пана полковника Р. Вітоженця, командира Сорок четвертого полку кінних стрільців. "Вогнище" розмістилося в одному з будинків на території казарм військового містечка. Урочисте відкриття випередила служба Божа, відправлена в

ликої Війни (1914-1918 років) Фердинанда Фоха.

Святу літургію celebрував ксьондз капелан Бутримович. Після служби Божої відділи війська з великим зібранням хоругвей на чолі під звуки військового духового оркестру пройшли з парадом вулицями міста. Парад прийняв командир Округу корпусу генерал Станіслав Тачак...".

Вшановує польський часопис і місцевих громадських просвітників: "Рівне. Старанням пані дружини полковника (пізніше - генерала - автор) Андерса, при підтримці відділу Червоного Хреста в Рівному організовано цикл лекцій, з яких частина вже була прочитана, частина залишається у відпрацюванні. Останню лекцію на тему "Битва

Рівненська Церква

на зусилля протипожежної охорони, дерев'яний будинок не вдалося врятувати. Згідно сильного морозу, який доходив до тридцяти двох градусів Цельсія, вода замерзала в шлангах і запасних бочках. Біля шостої вечора цього самого дня пожежна охорона була знову піднята по тривозі. Цим разом вогонь підкривав до Банку комунального господарства. Дякуючи просто героїчним зусиллям пожежників, вдалося через чотири години пожежу злокалізувати. Згоріло лише частково помешкання директора банку. Акцією гашення вогню керували пан Барановський, начальник пожежної команди, і пан Сошовський, комендант Швидкої пожежної охорони...".

Чи можна щось додати до документальних свідчень? За оцінками старожилів, польський період в історії Рівного був чи не найстабільнішим, доволі заможним і для дуже багатьох - насправді щасливим. Цікаво, що тогочасні новини, попри їхню, на перший погляд наївність, а подекуди навіть і кумедність, нагадують репортажі свіжих рівненських газет, лише відображені в старовинному потускнілому люстрі. Що ж, час є час. Спливали роки, стару гонорову колись бруківку змінив модний асфальт, аж ось його знову, як атавізм і несмак, погнало з центральних площ дбайливо вимощене каміння. Лише рівняни залишилися такими ж, як і були. Святкують, гуртують навколо гуманістичних ідей, і милосердя нерідко стукає в їхні серця... Вони - люди як люди. Навіть "квартирне питання" стало псувати їх децю пізніше... Ось лише, довірливі й легковажні, сподівалися вони, що Велика Війна - Перша світова - остання для них... Але це вже інша, гірка сторінка історії міста.

Чеслав ХИТРИЙ, краєзнавець

ноосвітньої школи під керівництвом пана Гроховського проспівав майстерно три пісні, в тому числі одну українську.

Потім промова пана Йежего Рояна, гімназійного вчителя в Рівному, розкрила Юзефа Пільсудського під час війни 1914-1918 рр. і до нинішніх днів (до міжвоєнних років - автор).

Урочисту академію завершив духовий оркестр Сорок четверто-

Костелі парафіяльному (нині зал камерної та органної музики - автор) гарнізонним капеланом Раймундом Бутримовичем, який також доконав освячення будинку, виголошуючи красиву, пов'язану з даною обставиною, проповідь. Потім у присутності широко представленої цивільної громадськості, а також офіцерських і сержантських родин та сімей, здійснив відкриття клубу "Вогни-

тчного товариства "Сокіл". Згідно прекрасної традиції, якою тішиться впродовж багатьох років міроприємство "Сокола" належить сподіватися, що у великій кількості згромаджені гості чудово проведуть час на цій забаві...".

Хвилювали місто над Устею й питання релігії: "Рівне. Згідно з розпорядженням міністра визнань (віросповідань - автор) релігійних і освячення публічного ксьондз пралат Цеплінський здійснив останніми днями візит релігійної науки в Державній гімназії імені Тадеуша Костюшки" (нині - одна із будівель міського УМВС - автор).

Особливо, як і годиться, громадськість переймалася виборами: "Дня 26 січня 1929 року в Рівному відбулися вибори нового бургомистра, які були викликані відходом до цього керуючого містом бургомистра пана Арцимановича. Биставлені були дві кандидатури: нинішнього віце-бургомистра пана Галюсінського і бургомистра міста Дубна пана Боярського. Незначною більшістю голосів пройшов Боярський...".

Гадаєте, не було тоді супере-

під Варшавою 15 серпня 1920 року" виголосив пан полковник Владислав Андерс, командир 21-го Полку уланів надвіслянських у Рівному. Найближчі дві лекції готують пан майор Арці і пан шевський візитатор Навроцький. Цього разу започаткування, маючи на меті культурні погляди повинні зустрітися з живим інтересом громадськості...".

Всіх без винятку турбували не-